

Motion till riksdagen 2025/26:3866

av Camilla Hansén m.fl. (MP)

med anledning av skr. 2025/26:67 Riksrevisionens rapport om likvärdighet i förskolan – statens stöd, uppföljning och tillsyn

Förslag till riksdagsbeslut

1. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att regeringen bör säkerställa att det statliga stödet till förskolor blir tillgängligt och användbart för alla huvudmän och verksamheter, särskilt de som har störst behov, och tillkännager detta för regeringen.
2. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att regeringen bör vidta åtgärder för att reformera tillsyn och uppföljning av förskolan och tillkännager detta för regeringen.
3. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att regeringen bör tillsätta en nationell förskolekommission och tillkännager detta för regeringen.

Motivering

Förskolan har en central roll i att främja barns lärande, utveckling och jämlika livschanser. Det är där grunden för framtida kunskap, delaktighet och självförtroende läggs – särskilt för barn som växer upp under svårare socioekonomiska förhållanden. Det är därför djupt oroande att Riksrevisionens granskning visar att staten brister i sitt ansvar att stödja, följa upp och utöva tillsyn över förskolans likvärdighet.

Trots att nio av tio barn i Sverige går i förskolan ser vi hur skillnaderna i kvalitet och förutsättningar ökar – mellan kommuner, mellan huvudmän och mellan bostadsområden. Det statliga stödet till utveckling når inte fram till alla. Mindre huvudmän, fristående förskolor och verksamheter i socioekonomiskt utsatta områden har i lägre grad möjlighet att söka, ta del av eller omsätta de insatser som erbjuds. Myndigheternas arbete med tillsyn och uppföljning är dessutom splittrat och ojämnt. I nuläget ansvarar

kommunerna för tillsyn av fristående förskolor, medan Skolinspektionen granskar kommunala – en ordning som varken är rättssäker eller likvärdig.

Dessa strukturella brister är inte nya. Flera rapporter från både Riksrevisionen och Skolverket pekar på samma mönster: barn med störst behov får minst stöd. Det gäller tillgången till utbildade förskollärare, barngruppernas storlek, tillgång till svenska språket i miljön och inte minst vilka resurser huvudmannen har för att följa upp och förbättra verksamheten. Denna ojämlikhet återspeglas senare i skolsystemet och påverkar barns möjligheter långt ut i livet.

Miljöpartiet menar att det är hög tid att ta dessa varningssignaler på allvar. Vi föreslår att regeringen får i uppdrag att säkerställa att alla förskolor, oavsett huvudman, ges verklig tillgång till skolutvecklingsstöd. Det ska vara enkelt att ansöka, flexibelt att använda och tillräckligt generöst för att kunna anpassas efter lokala behov. Det särskilda stödet bör riktas till förskolor med ogynnsam socioekonomisk sammansättning och även innefatta kompetenshöjande insatser och resurser för att stärka det kompensatoriska uppdraget.

Vidare krävs en reformering av tillsynen. För att uppnå en likvärdig och rättssäker ordning bör staten ta över ansvaret för tillsynen av samtliga förskolor. Skolinspektionens mandat bör utvidgas eller en ny instans inrättas för att säkerställa att förskolans kvalitet följs upp enhetligt och regelbundet, med nationella kvalitetsindikatorer som speglar både pedagogiskt innehåll och kompensatoriska aspekter.

Men dessa åtgärder räcker inte om vi inte samtidigt lyfter blicken och ser det större behovet av en strukturell reform. Därför föreslår vi att en förskolekommission tillsätts – liknande den skolkommission som Miljöpartiet var med och initierade 2015. Den nya kommissionen bör få ett brett och långsiktigt uppdrag: att analysera segregationen, föreslå hållbara strukturer för finansiering och styrning, bidrar till jämlikhet, kunskap och kvalitet. Kommissionen bör ha en bred sammansättning med experter från professionen, forskare, civilsamhälle och bred parlamentarisk representation.

I Miljöpartiets budgetmotion för 2026 betonas att investeringar i välfärden – särskilt i barn och ungas utbildning – är avgörande för ett hållbart samhälle. Förskolan är inte bara en barnomsorgsfråga utan ett nav i arbetet för att minska klyftor, förebygga utanförskap och skapa framtidstro. Förskolan är första steget i utbildningssystemet. Vi ser förskolan som en plats där varje barn ska ha rätt till samma höga kvalitet, oavsett var de bor eller vilken bakgrund de har. Det kräver både omedelbara åtgärder och ett långsiktigt reformarbete.

Att regeringen i sin skrivelse väljer att inte agera kraftfullare mot de brister som Riksrevisionen pekar på är anmärkningsvärt. Att hänvisa till en pågående utredning, som dessutom precis i dagarna fått förlängd utredningstid, är inte tillräckligt. Miljöpartiet vill att regeringen agerar omedelbart och kraftfullt inom de områden som Riksrevisionen har belyst och genom att tillsätta en förskolekommission – för barnens skull, för förskolans likvärdighet och för framtidens jämlika samhälle.

Camilla Hansén (MP)

Mats Berghund (MP)

Nils Seye Larsen (MP)

Jan Riise (MP)

Ulrika Westerlund (MP)

